

Van Heeckerenstraat 2, school

Adres	Van Heeckerenstraat 2
Postcode	2242 GX
Kadastraal nummer	F 4443
Naam	R.K. Jongensschool (nu: Van Heeckerenhuis)
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	2
Benoeming onderdelen complex	Schoolgebouw; muurtjes
Oorspronkelijke functie	Onderwijs; erfscheiding
Datering/Bouwjaar	1923

Omvang bescherming

De bescherming betreft het SCHOOLGEBOUW en de ERFAFSCHIEDING.

Het interieur maakt onderdeel uit van de bescherming voor wat betreft de oorspronkelijke indeling en detaillering.

Inleiding

De Jongensschool is in 1922 ontworpen door het architectenbureau Wouters in opdracht van het R.K. Parochiaal Kerkbestuur St. Willibrordus. Op de voorgevel stond het opschrift "anno" en "1923", alsmede de naam van de school "R.K. Par. Jongensschool". Het schoolgebouw is ontworpen met invloeden van de Nieuwe Haagse School en tot stand gekomen in samenwerking met architect P.N. de Bruijn, die ook in 1933 en in 1951 de uitbreidingen ontwierp. De uitbreiding uit 1933 bestond uit het verbouwen van het gymnastieklokaal aan de zijde van de Wassenaerstraat tot twee klaslokalen en uitbreiding met een entreegebouwtje. Bovendien werd aan de Burchtpleinzijde de rechtere vleugel met een verdieping verhoogd. In 1951 volgde een nieuwe vleugel aan het Burchtplein; deels ter plaatse van het te slopen overblijflokaal met overkapping aan de rechterzijde van het schoolgebouw. Daarnaast werd de erfscheiding vernieuwd naar ontwerp van De Bruijn, die ook langs de nieuwbouw aan het plein werd voortgezet. Vanwege de eenheid van de erfscheiding en onlosmakelijke verbondenheid met het volume uit 1951 is deze erfscheiding ook bij de bescherming betrokken. In de periode 1966-1970 verzorgde De Bruijn ook de tekeningen voor interne wijzigingen en een kleine wijziging in de achtergevel. De uitbouw met plat dak bij de vleugel van 1951 stamt uit 1970. Sinds de gemeente Wassenaar het gebouw in haar bezit heeft, zijn er vooral voorzieningen voor de brandveiligheid aangebracht, zoals een vluchtrap aan de achterzijde. Daarnaast is het gebouw heringedeeld ten behoeve van het gebruik als bijeenkomstgebouw, het 'Van Heeckerenhuis'.

Ondanks de vele wijzigingen heeft het pand zijn oorspronkelijke karakter zowel in gevelindeling, zoals de karakteristieke vensterpartijen en entreepartij, als in materialen en detaillering behouden.

Over de architect Wouters

Johannes Thomas Wouters (1866-1932) en Zacharias Hoek (1863-1943) vormden samen het bureau Hoek & Wouters, dat een enorme invloed heeft gehad op de ontwikkeling van Wassenaar. Wouters was raadslid, architect en projectontwikkelaar en voerde de regie over de aanleg van veel villaparken in Wassenaar, zoals Wildrust, Backershagen en Groot Haesebroek. Hij was zoon van een bouwondernemer en studeerde aan de Academie van Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen in Den Haag. Hij vestigde zich in 1893 zelfstandig als bouwkundige en bouwadviseur. Onder de studenten aan de Academie was ook Hoek, die zoon van een viskoopman was, maar al op 13 jarige leeftijd in de bouw ging werken. Omdat zijn talent voor ontwerpen werd onderkend, kreeg hij de mogelijkheid om aan de Haagse academie te studeren. Na zijn studie werkte hij eerst bij een timmerman-architect en later bij het gerenommeerde bureau van J.J. van Nieukerken. Vanaf 1893 had hij aspiraties om voor zichzelf te beginnen. Dit werd pas een succes toen hij zich in 1896 associeerde met Wouters. Het bureau bouwde zeer veel in Den Haag en Scheveningen. Zo werd Hoek directeur van de Maatschappij Park Zorgvliet die op de terreinen van het voormalige buiten van Jacob Cats een villapark ontwikkelde. Wouters raakte vanaf 1904 betrokken bij de projectontwikkeling in Wassenaar. Hij maakte deel uit van de directie van de Maatschappij tot Exploitatie van Park Groot Haesebroek, samen met bankier Helling en Baron van Pallandt (eigenaar van Duinrell).

Vanaf 1909 kwam Jacobus Johannes Brandes (1884-1955) de geleerden van het bureau versterken en vanaf 1912 werd hij compagnon binnen het bureau. Waar het eerder al moeilijk bleek om de ontwerpen toe te schrijven aan Wouters of aan Hoek, is het in de periode van 1909 tot de opheffing van het bureau in 1915 ook moeilijk toeschrijvingen te doen. Bovendien bleef Brandes tot 1918 voor Wouters werken, zodat ook na deze tijd werken van het bureau van Wouters van Brandes' hand kunnen zijn. Over het algemeen wordt aangenomen dat Wouters de acquisitie deed en zich vooral met de projectontwikkeling bezig hield. Hoek had de dagelijkse leiding van het bureau en Brandes ontwierp. Bouwkundige A.Th. van Paassen was de bouwkundig tekenaar en C.M. Kranenburg had de dagelijkse leiding over de bouwplaatsen. Daarom worden de werken van het bureau vanaf 1909 tot ca. 1918 doorgaans aan Brandes toegeschreven. Het bureau was in eerste instantie in Den Haag gevestigd, maar verhuisde later naar de voormalige boerderij De Driesprong aan de Van der Oudermeulenlaan 13 te Wassenaar, dat door hen 'Huize De Driesprong in het park Oud-Wassenaar' werd genoemd.

Na 1918 werkte Wouters weer zelfstandig en ontwierp bijvoorbeeld in 1920 het huis met dienstwoning/garage Clingenhorst (Rijksstraatweg 681/683). Hij verwierf vele opdrachten, zowel voor vrijstaande woonhuizen als voor dubbele woonhuizen, zoals de huizen aan het Burchtplein in 1927 maar ook voor scholen. Hij ontwierp in 1922 de r.-k. jongensschool aan de Van Heeckerenstraat 2 in samenwerking met architect P.N. de Bruijn. In 1932 ontwierp hij in opdracht van R.K. Parochiaal Kerkbestuur St.-Willibrordus te Wassenaar de r.-k. kleuter- of Fröbelschool temidden van de sociale woningbouw van de woningbouwvereniging St.-Willibrordus in Oostdorp (St.-Willibrordusstraat 15). Zijn laatste werk zal de woning voor het schoolhoofd aan de Van Heeckerenstraat 9 zijn geweest, dan wel is een product van een bureauarchitect van het architectenbureau Wouters. Wouters stierf namelijk in oktober 1932, terwijl de bouwtekeningen in juli 1933 zijn ondertekend.

Over de architect De Bruijn

Petrus (roepnaam Piet) Nicolaas de Bruijn (1898-1968) was de zoon van de gemeentelijke bouwopzichter De Bruijn en trad in zijn vaders voetsporen met een opleiding op de ambachtsschool e technisch tekenen. Daarna werkte hij zo'n tien jaar bij het bureau van Wouters. Zijn katholieke geloofsovertuiging speelde een grote rol in zijn leven en in zijn werk, waarin relatief veel katholieke scholen en kloosters voorkomen. Hij werkte alleen maar ook in samenwerking met anderen, onder wie architect Piet van der Klaauw. Hij ontwierp in Wassenaar onder meer in 1919 het huis Domus Apex aan de Kerkstraat 53, in 1925 het huis 't Berkje aan de Rust en Vreugdlaan 13 en in 1928 de winkel-woning op de hoek Burchtlaan-Kerkstraat (Burchtlaan 30-32).

Over de r.-k. parochie St. Willibrordus

De H. Willibrordus op Kerkstraat 77 is een neogotische kruisbasiliek uit 1903-1905 en ernaast staat een neorenaissancistische pastorie uit 1906-1907 (Kerkstraat 79), beide gebouwd naar ontwerp van Nicolaas Molenaar (1850-1930). De kerk verving een 18de-eeuwse schuilkerk, die ongeveer op de locatie van de huidige Warenar (Kerkstraat 75) lag en die op zijn buurt een 17de-eeuwse schuilkerk verving. Bij de kerk hoort een begraafplaats, omgeven door een 18de-eeuwse bakstenen muur en een 20ste-eeuws smeedijzeren hek. Ten noordoosten van kerk en begraafplaats ligt het voormalige patronaatsgebouw later Jeroenhuis genoemd, uit 1906 in neorenaissancestijl, dat sinds 1984 het Cultureel Centrum Warenar (genoemd naar een blijspel van P.C. Hooft) is. Kerkgebouw, pastorie, begraafplaats, hek en muur zijn beschermd als rijksmonument; de Warenar is gemeentelijk monument. Tot de rooms-katholieke gebouwen behoren ook nog het zusterhuis van de zusters Franciscanessen aan de Kerkstraat 28-34 uit 1899 van architect Nicolaas Molenaar en de daarachter gelegen r.-k. Bonifaciuschool aan het Kloosterland 5 uit 1917 van architect Co Brandes.

Vanwege de groei van Wassenaar werden in respectievelijk 1923 en 1931 twee nieuwe parochies gesticht, namelijk de Goede Herder (kerkgebouw aan de Stoeplaan) en de St.-Jozef (huidige kerk aan de Parklaan).

Stedenbouwkundige aspecten

Kerk en pastorie vormen het zwaartepunt van het katholieke complex. Ten noordoosten ligt het voormalige patronaatsgebouw (Warenar) en daarnaast (ten oosten ervan) ligt de woning van het schoolhoofd uit 1933. Aan de andere kant van de Van Heeckerenstraat (noordzijde) ligt het schoolgebouw uit 1923. De uitbreiding van 1951 ligt met de lange zijde aan het Burchtplein; aan de noordwestzijde ligt het schoolgebouw aan de Wassenaerstraat. Langs Van Heeckerenstraat, Wassenaersstraat en langs het Burchtplein wordt het erf begrensd door een laag muurtje met ezelsrug.

Architectonische beschrijving¹

Het schoolgebouw bestaat uit een hoofdvolume van twee bouwlagen met geknikt schilddak, voorzien van schoorstenen. Links van het hoofdvolume bevindt zich een vleugel uit de bouwtijd van een bouwlaag met geknikt schilddak; rechts is de vleugel verhoogd. Aan de zijde van de Wassenaerstraat bevindt zich een haaks geplaatst entreegebouwtje, bestaande uit een bouwlaag met platte afdekking. Aan de zijde van het Burchtplein bevindt zich de vleugel uit 1951 bestaande uit een bouwlaag met zadeldak.

Het gebouw is opgetrokken in baksteen en alle bouwfasen zijn in kettingverband (Noords verband) uitgevoerd. De daken zijn alle gedekt met rode pan: het hoofdvolume met Tuiles du Nord; de lagere delen met Hollandse pannen.

De voorgevel van het hoofdvolume is horizontaal geleed door de doorlopende banden van zandsteen. Ook zijn de hoge strekken boven de vensters horizontale accenten, net als de dakoverstekken en de entreeuilifel. De verticale belijning bestaat vooral uit de risalerende geveldelen in de entree-as van het gebouw en de vensterpartijen.

De vleugel uit 1951 is een asymmetrisch volume doordat de gevel aan de schoolpleinzijde lager is dan die aan de Burchtplein-zijde. De vleugel is grotendeels op oorspronkelijke wijze gedetailleerd, zoals de vensters en de gootafwerking. De voorgevel aan de Van Heeckerenstraat is uitgevoerd als tuitgevel, waarvan de tuit opengewerkt is. In deze gevel is het jaartal 1951 verwerkt. Aan de schoolpleinzijde zijn er gemetselde bloembakken.

Het entreegebouw aan de Wassenaerstraat heeft een sterk horizontale geleiding met een horizontale vensterstrook en daarboven een doorlopende luifel. Ter plaatse van de entree wordt deze luifel ondersteund door met geel geglazuurde tegels betegelde kolommen op gemetselde

¹

Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

poeren. Er is een gemetselde stoep die deels betegeld is met rode klinkertegels. De dakafwerking bestaat uit gesmoorde gevelpannen.

Interieur

In het interieur zijn kenmerkende onderdelen in oorspronkelijke staat behouden, zoals de hoofdingeling met centraal geplaatst trappenhuis en gangen met lokalen. Ook in detaillering en materialen is er relatief veel bewaard gebleven, waaronder het trappenhuis in vorm, detaillering en materialen, tegelvloeren, betegelde lambrisering, paneeldeuren met bovenin twee ruiten met horizontale roede en vijfhoekige boogvormen in de gangen en bij blindnissen.

Erfafscheiding

Laag muurtje van baksteen, afgewerkt met een ezelsrug en voorzien van uitgemetselde 'steunberen'.

Waardstelling

Het schoolgebouw met erfafscheiding is vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische - en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de geschiedenis van de r.-k. parochie St. Willibrordus in het bijzonder; vanwege de ruimtelijk-functionele, visuele en cultuurhistorische relatie met de omliggende complexonderdelen en in het bijzonder met de tegenovergelegen woning van het schoolhoofd; vanwege de plaats die dit gebouw inneemt in het door de bouw van woonhuizen gedomineerde oeuvre van architect Wouters; vanwege de typologie (schoolgebouw) en de sociaal-culturele functie en betekenis; vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm van verschillende bouwonderdelen en eigentijdse materialen en detaillering; vanwege de materialen en detaillering van het interieur; vanwege de beeldbepalende ligging aan de Van Heeckerenstraat, tegenover de woning van het schoolhoofd, de Warenar, nabij de kerk en begraafplaats aan de Kerkstaat en op de hoek Wassenaerstraat-Van Heeckerenstraat-Burchtplein.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 31 augustus 2011 en 23 oktober 2012; www.bonas.nl; www.sintwillibrorduswassenaar.nl/gesch_parochie.htm; monumentenregister RCE; Lit, R. van, et.al, 'Jong Monumentaal Wassenaar', 2003; 'Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965', 2007, uitgave Comité Open Monumentendag Wassenaar; Scheffer, C., 'Jongere bouwkunst en stedenbouw, Wassenaar', provincie Zuid-Holland, 1993.